

ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 338.48(083.94)-057.875:378.4(477.64-23п)

DOI <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2019-1-32-11>

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ВІРТУАЛЬНОГО СТУДЕНТСЬКОГО БЮРО З НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ У ЗАПОРІЗЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Безкоровайна Л. В., д. пед. н, професор

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

lvbeskorovaynaya@gmail.com

Ключові слова:

освіта; туристична освіта; туризм; популяризація туризму; проєкт; концепція проєкту; життєвий цикл проєкту; реалізація проєкту.

У статті висвітлено актуальну проблему сучасного міжнародного співробітництва та інтеграції науково-освітнього простору, а також підтримання та сприяння сталому розвитку туристичної індустрії. Розкрито актуальні питання щодо розроблення й запровадження інноваційних проєктів в освітній процес закладів вищої освіти України. Подано теоретичне обґрунтування важливості та доцільності ідеї розроблення проєкту віртуального студентського бюро з надання туристичних послуг. З'ясовано нормативне міжнародне, національне, регіональне підґрунтя, яке зумовлює необхідність розроблення та реалізації запропонованого проєкту. Висвітлено необхідність підтримання та забезпечення розвитку індустрії туризму відповідно до міжнародних та вітчизняних стратегій і концепцій, зокрема завдяки інноваційним проєктам. Розкрито фази робочого плану проєкту, що містить ключові фази його реалізації: підготовку, запровадження, поточне оцінювання, підбиття підсумків та розповсюдження результатів. Висвітлено структуру життєвого циклу проєкту. Наведено очікуваний вплив реалізації проєкту, який вбачається на декількох рівнях: університетському, регіональному, національному. Запропонований також контроль якості впроваджувальних проєктних заходів. Подано певні авторські висновки та пропозиції щодо подальших наукових досліджень.

ESPECIALLY THE CREATION AND IMPLEMENTATION THE PROJECT OF VIRTUAL STUDENTS BUREAU OF TOURISM SERVICES IN ZAPORIZHZHYA NATIONAL UNIVERSITY

Bezkorovaina L. V., PhD in Pedagogy, Professor

Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

lvbeskorovaynaya@gmail.com

Keywords:

education; tourist education; tourism; promotion of tourism; project; project concept; project life cycle; project implementation.

In the article the author analyses the actual problem of modern international cooperation and integration of scientific and educational space, as well as the support and promotion of sustainable development of the tourism industry. Current issues regarding the development and implementation of innovative projects in the educational process of higher education in Ukraine have been analysed. The theoretical rationale for the importance and feasibility of the idea of developing a project of the virtual student bureau for the provision of tourism services has been described. A normative international, national, regional rationale is presented, which necessitates the implementation of the proposed project. The author substantiates the importance of maintaining and securing the development of the tourism industry in accordance with international and national strategies and concepts, in particular through innovative projects. Also, the author describes the life cycle structure of the project. The characteristic of each phase of the project work plan has been described, which contains the key stages of its implementation (preparation, implementation, ongoing assessment debriefing and dissemination of results). The article describes the expected impact of the project implementation, which is seen at several levels: university, regional, national. The article has also proposed quality control of implemented project activities. The author's conclusions and suggestions for further research are provided.

Постановка проблеми

На сьогодні проєктна та інноваційна діяльність є потужним стратегічним напрямом освітнього процесу закладів вищої освіти. Як зазначається в Законі України «Про освіту», наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність закладів вищої

освіти є обов'язковою та невід'ємною складовою частиною їхньої освітньої діяльності [5].

Зауважимо, що серед кола ключових компетенцій, якими має оволодіти майбутній фахівець з туризмознавства в процесі професійної підготовки в закладі вищої освіти, значне місце належить саме інформаційно-проєктній компетенції:

- соціальна (соціальний інтелект, розуміння ситуації, швидке реагування на неї; знання процесів, що протікають у суспільстві; володіння засобами вербальної й невербальної комунікації, іноземними мовами, взаєморозуміння в процесі спілкування; полікультурність; рефлексія; самопрезентативні вміння; прогнозування, цілеспрямованість; безперервна освіта; творчість; відповідальність);
- організаційно-управлінська (знання технології туристичної діяльності; уміння й навички з менеджменту туризму; здатність організувати ефективну роботу колективу, керувати працівниками, застосовуючи сучасні методи управління);
- інформаційно-проектна (навички роботи з комп'ютером як засобом управління інформацією; здатність працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах, з різними джерелами, включаючи мережеві ресурси Інтернет; використання в науково-дослідній, пізнавальній, проектній діяльності професійні навички роботи з інформаційними технологіями; уміння розробляти туристичний проєкт із застосуванням інформаційних технологій, готувати пропозиції (концепції, програми, плани, бізнес-плани, проєкти) щодо визначення стратегічних цілей і завдань розвитку туризму регіону й держави);
- науково-дослідна компетенція (здатність самостійно виконувати роботу, пов'язану з вирішенням дослідних завдань туристичного напрямку; наявність стійкої мотивації до самонавчання, самовдосконалення, самооцінки; самостійності, відповідальності, організованості, самоаналізу, здатності до співпраці, самонавчання, аналітичних якостей, критичного мислення, творчості, рефлексивної самореалізації, прагнення до особистісного, професійного вдосконалення та безперервної освіти впродовж життя) [2, с. 76-77].

Тому розроблення й упровадження в навчальний процес підготовки фахівців з туризму проєктів, спрямованих на оволодіння студентами необхідними знаннями, уміннями й навичками з туристичної діяльності, є важливим і необхідним засобом оптимізації системи навчання, підвищення її ефективності та якості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Актуальність, доречність і важливість ідеї розроблення та реалізації проєкту віртуального студентського бюро з надання туристичних послуг у Запорізькому національному університеті ґрунтується на стратегіях, затверджених нормативними документами регіонального, державного та міжнародного рівнів, які спрямовані на забезпечення потреб ринку праці в конкурентоспроможних, кваліфікованих фахівцях, створення умов для освіти впродовж життя (Закони України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (2017), «Про вищу

освіту» (2018), Стратегії розвитку Запорізької області до 2020 р. (2016), Запорізького національного університету на 2018-2022 рр. (2018)); реалізацію програм з розвитку туризму (Закон України «Про туризм» (2018), Резолюція 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН (2015)) [1, 3, 7, 8, 9, 3]. Важливою основою для розроблення та реалізації обраного задуму є також положення Концепції популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі (2018)) [7], стратегічною метою якої є забезпечення популяризації України у світовому інформаційному просторі з використанням усіх дієвих ресурсів та каналів комунікації, спрямованої на формування та просування позитивного образу нашої держави та захист її політичних, економічних, соціально-культурних інтересів, зміцнення її національної безпеки і відновлення територіальної цілісності, а також необхідність підвищення туристичної привабливості України.

Реалізація проєкту Концепції, що спрямована на забезпечення ефективної інтеграції до світового інформаційного простору, утвердження іміджу України як надійного бізнес-партнера, держави, що має багату історію, культуру, значний виробничий, експортний, туристичний та інвестиційний потенціал, передбачає зростання загальної обізнаності міжнародної спільноти про Україну взагалі та її окремі регіони, підвищення її туристичної та інвестиційної привабливості.

Мета дослідження полягає у розкритті особливостей створення та реалізації проєкту віртуального студентського бюро з надання туристичних послуг у Запорізькому національному університеті.

Відповідно до мети встановлено дослідницькі завдання:

- 1) обґрунтувати доцільність, актуальність і важливість розроблення проєкту віртуального студентського бюро з надання туристичних послуг;
- 2) визначити мету та завдання проєкту;
- 3) розробити робочий план проєкту.

Виклад основного матеріалу

Варто підкреслити, що інноваційний проєкт – це комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (зокрема інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту й (або) інноваційної продукції [4].

Відповідно до обраної тактичної мети проєкту (оволодіння студентами компетенціями, навичками з надання туристичних послуг, підвищення зацікавленості потенційних здобувачів в отриманні вищої туристичної освіти), а також стратегічної мети (поширення іміджу туристичної освіти в ЗНУ як гарантованої платформи для становлення професійно компетентних фахівців для динамічної туристичної сфери; наступність, безперервність освіти; збільшення кількості потенційних здобувачів освіти; популяризація туризму як якісного елементу бренду факультету, університету, міста, країни) було

визначено проєктні завдання, що полягають у наступному:

- 1) систематизації турів, розробці програми щодо їх реалізації;
- 2) побудові на базі факультету фізичного виховання постійно діючої системи з надання бакалаврами, магістрантами туристичних послуг, набуття навичок з проведення турів, екскурсій, квестів, командної роботи; зацікавлення потенційних здобувачів у набутті туристичної освіти;
- 3) популяризації туристичної освіти в Запорізькому національному університеті як якісної бази для успішної кар'єри випускників.

Згідно з визначеними завданнями розроблено робочий план проєкту, що вміщує ключові фази його реалізації (підготовка, упровадження, поточне оцінювання, підбиття підсумків, розповсюдження результатів), які тривають певний проміжок часу.

Так, фаза ініціації (упродовж 2 тижнів) містить обґрунтування задуму проєкту, збір та аналіз інформації щодо його доцільності та актуальності; визначення концепції, цілей, завдань, очікуваних результатів, продукту, впливів, можливих ризиків, показників успішності реалізації; визначення необхідних умов реалізації, матеріалів та обладнання, з'ясування процедур щодо співробітництва, оцінки та контролю якості, інформаційної підтримки; визначення членів проєктної команди та їх завдань у проєкті; попереднє планування програми проєкту.

Фаза підготовки (2 тижні) вміщує створення програми проєкту, аналіз і систематизацію матеріалів для програми турів, екскурсій, квестів, її розробку та апробацію на факультеті фізичного виховання; створення аккаунта та веб-сайта з проєкту, каналу на відеохостинговому сайті, групи в соцмережах, відкритого доступу до розміщеної інформації, бази турів, відео-, фотоматеріалів; розробку плану проведення турів, визначення його учасників; розробку та розповсюдження електронних і паперових рекламних буклетів турів; розробку друкованих і онлайн-анкет; інформаційне повідомлення в Інтернеті та місцевих медіа про існуючий проєкт як засіб його ефективного просування; презентування програми проєкту громаді університету, зовнішнім зацікавленим сторонам, фахівцям з туризму, широкій спільноті, оголошення про конкурс з логотипу проєкту, який буде надруковано на обкладинці каталогу турів; підготовку матеріалів для впровадження проєкту.

Оцінка впливу: збір та аналіз рецензій, оцінок державної екзаменаційної комісії, відбір турів на їх основі; проведення та аналіз анкетування, онлайн-анкетування щодо зацікавленості в проведенні та участі в турах; експертна оцінка: внутрішня – викладачів, зовнішня – фахівців з туризму; оцінка адміністрації університету програми проєкту.

Фаза впровадження (упродовж 5 тижнів) включає презентацію на веб-сайті бакалаврами, магістрантами турів, екскурсій, квестів для студентської спільноти, потенційних здобувачів туристичної освіти, практичну реалізацію за програмою проєкту;

створення бази даних результатів про хід турів, екскурсій, квестів, відео-, фотозвітів на веб-сайті, відеохостинговому сайті, у соцмережах; обговорення реалізації проєкту зі студентами спеціальності; визначення найкращих турів, установлення недоліків якості, способів їх долання, усунення недоліків; оновлення бази даних турів, екскурсій, квестів; адаптування контенту та матеріалів проєкту відповідно до потреб цільової аудиторії; збір даних для звіту.

Оцінка: збір статистичних даних щодо відвідувань сторінок веб-сайта, переглядів, коментарів, відміток та підписів на відеохостинговому сайті; збір та аналіз відгуків учасників турів, екскурсій, квестів; експертна оцінка: внутрішня – викладачів, зовнішня – фахівців з туризму.

Фаза підбиття підсумків (2 тижні) містить внутрішню та зовнішню експертну оцінку програми проєкту, турів, екскурсій, квестів, результатів їх проведення (внутрішня оцінка збір та аналіз відгуків від учасників: студентів та потенційних здобувачів туристичної освіти, завдяки вхідним та вихідним онлайн-опитувальникам); здобуток академічного прогресу; кількість бажаючих отримати туристичну освіту в ЗНУ.

Оцінка впливу: збір відгуків від учасників турів завдяки он-лайнним опитуванням якості; збір, аналіз зворотного зв'язку та статистики веб-сайта, відеохостингового сайту, груп проєкту в соцмережах, моніторинг якісної та кількісної динаміки за допомогою вимірюваних і невимірних показників за програмою Pr-Cy.

Фаза розповсюдження (упродовж усього життєвого циклу проєкту та після його реалізації – упродовж 1 тижня): постійна підтримка веб-сайта, відеохостингового сайту, груп проєкту в соцмережах, оновлення та поповнення бази даних, бази турів; надсилання дайджесту з програми проєкту, електронних та паперових рекламних буклетів турів (середні школи, коледжі, мережа національних університетів, туристичні підприємства); поширення досвіду через обговорення під час проведення круглого столу, підсумкової конференції (потенційні здобувачі туристичної освіти та їхні батьки, фахівці з туризму).

Звіт про реалізований проєкт. Матеріали підсумкової конференції. Висвітлення інформації, відео-, фотоматеріалів про проведений круглий стіл та конференцію на веб-сайті, відеохостинговому сайті, у соцмережах. Розробка та обговорення на факультеті рекомендацій щодо включення програми проведення турів, екскурсій, квестів до навчальних програм з усіх видів практик (ознайомча, навчальної, виробничої) для студентів спеціальності туризм на постійній основі. Визначення переможця зі створення логотипу проєкту. Розробка, друк каталогу турів з логотипом проєкту на обкладинці, вільний доступ Інтернет до його електронної версії; підписання договорів та угод про співпрацю з фахівцями з туризму.

Очікуваний вплив реалізації проєкту вбачається на декількох рівнях (університетський, регіональний, національний):

на університетському:

- збільшення кількості здобувачів вищої туристичної освіти;
- сприяння взаємозв'язку «потенційний здобувач освіти ↔ студент ↔ професіонал»;
- підвищення якості туристичної освіти;
- популяризація туристичної освіти, факультету, університету;

на регіональному:

- посилення зв'язків між університетом, закладами освіти всіх рівнів, департаментом культури, туризму, національностей та релігій, туристичними підприємствами;
- популяризація та розвиток туристичної індустрії Запорізького краю;
- отримання конкурентоздатних фахівців з туризму для економічного розвитку регіону;
- забезпечення гарантованого працевлаштування випускників з туризму;

на національному:

- популяризація України у світі, просування її інтересів в інформаційному просторі завдяки поширенню інформації з туристичної привабливості країни;
- набуття конкурентоспроможності національної туристичної вищої освіти у світовому освітньому просторі;
- розвиток туризму як засобу взаєморозуміння та взаємопраці між країнами світу.

Контроль якості реалізації проєкту включає:

рецензійну оцінку турів:

- тури, екскурсії, квести пройдуть внутрішню рецензування викладачів;

експертну оцінку програми турів:

- програма турів та допоміжні матеріали до неї пройдуть експертизу зовнішніх експертів – фахівців туристичної галузі;
- наукові статті на основі результатів проєкту, що будуть опубліковані в рецензованих журналах;
- каталог турів отримає рекомендації для друку вченої ради університету; рукопис буде рецензований фахівцями і науковцями в галузі туризму;

клієнтську оцінку реалізації програми турів:

- вхідні та вихідні анкети для потенційних здобувачів туристичної освіти (школярі, студенти);
- онлайн-анкета для відвідувачів сайту;

- онлайн-анкета для учасників турів, екскурсій, квестів – потенційних здобувачів туристичної освіти, студентів, які проводитимуть тури;

оцінку ефективності студентського туристичного бюро:

- кількість студентів, зарахованих на бакалаврат та магістратуру;
- стандартний контроль академічного прогресу; кількість успішних випускників;
- кількість фахівців з туризму (потенційних роботодавців), зацікавлених у впровадженні програми турів у діяльність туристичного підприємства;

оцінку ефективності розповсюдження:

- кількість унікальних відвідувачів веб-сайту проєкту та послідовників проєкту в соціальних мережах;
- кількість унікальних завантажень матеріалів програми турів, доступних для відкритого доступу;
- індекс присутності ЗМІ: кількість публікацій у регіональних та національних ЗМІ, кількість прямих посилань на веб-сайт проєкту, підписів на відеохостинговому сайті, кількість учасників групи у соцмережі та читачів, статистика пошукових систем тощо;
- кількість посилань на публікації, зроблені в рамках проєкту;
- кількість учасників заходів з розповсюдження проєкту та відгуки від них;
- індекс висвітлення: кількість потенційних здобувачів туристичної освіти, студентів, викладачів, фахівців з туризму, які знають про проєкт і прагнуть взяти участь у його діяльності (щорічна онлайн-анкета на веб-сайті проєкту).

Висновки та перспективи дослідження

Отже, реалізація проєкту на базі факультету забезпечить:

- зацікавленість студентів у наданні туристичних послуг, оволодіння ними навичками з проведення турів, екскурсій, квестів та командної роботи;
- зацікавлення потенційних здобувачів у набутті туристичної освіти;
- популяризацію туристичної освіти в Запорізькому національному університеті як якісної бази для успішної кар'єри;
- зацікавленість освітніх закладів та роботодавців у співпраці й співробітництві.

Перспективні напрями подальших досліджень вбачаються в аналізі та висвітленні особливостей упровадження розробленого проєкту на кожному з етапів.

Література

1. World Tourism Organization. UNWTO. URL: <http://media.unwto.org/ru/annual-reports>

2. Безкоровайна Л. В. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Запорізький нац. ун-т. Запоріжжя, 2018. 713 с. http://phd.znu.edu.ua/page//dis/09_2018/Bezkorovaina_dis.pdf
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 16.04.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Про інноваційну діяльність: Закон України від 05.12.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. Ст. 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15/ed20121205/find?text=%B2%ED%ED%EE%E2%E0%F6%B3%E9%ED%E8%E9+%EF%F0%EE%E5%EA%F2>
5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 106-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 34. Ст. 451. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>
6. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України № 2998-XII від 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>
7. Про схвалення Концепції популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі від 11 жовтня 2016 р. № 739-р Київ URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/249407991>
8. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 31. Ст. 241. Із змінами, внесеними згідно із Законом № 222-VIII (222-19) від 02.03.2015 р., *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. ст. 158. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>
9. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2020 року. *Новини порталу Запорізької обласної державної адміністрації*. 04.03.2016. URL: <http://www.zoda.gov.ua/news/30605/strategiya-regionalnogo-rozvitku-zaporizkoji-oblasti--na-period-do-2020-roku.html>
10. Стратегія розвитку Запорізького національного університету на 2018–2022 рр. *Нормативні документи ЗНУ*. URL: https://www.znu.edu.ua/2018/docs/strateg__ya____perspektivn____napryami_rozvitku_znu_ na_2018-2022_rr000_.pdf